

Serdahel i Zadar – dvadeset godina stručne i prijateljske suradnje

FOTO: BERNADETA BLAZETIN

4. i 5. stranica

Novi križ krajputaš u Kozaru

7. stranica

Zajedničko druženje

12. stranica

Prisjećanje na Katarinu Zrinsku

14. stranica

Sve ima svoje vrijeme

Zakoračili smo u novu kalendarsku godinu, a Bogojavljenjem, 6. siječnja, odnosno nedjeljom Krštenja Gospodino-va, 8. siječnja, završava božićno i počini-je pokladno razdoblje. Bački Hrvati svake godine s nestrpljenjem očekuju pokladno razdoblje i vrijeme brojnih pokladnih zabava, prela i balova, koje će potrajati sve do pokladnog utorka, 21. veljače. Nakon toga slijedi Pepelnica i počinje korizmeno razdoblje. Kako se posljednjih desetak i više godina, osobito nakon utemeljenja sve većeg broja hrvatskih samouprava, povećao i broj prela (koja se posljednjih godina održavaju u svim bačkim naseljima), prije nekoliko godina pokazala se potreba za usklađivanjem termina. Nažalost, sad je to nemoguće održati jer su neke od njih iz raznoraznih razloga datumski ispremještane. Neki se drže svojeg tradicionalnog termina, neki nalaze novi, a drugi prelaze u korizmu. Kalendar prela koji je objavljen već sredinom prosinca prošle godine svjedoči nam da će i ove godine biti više prela nego što je subota. Čak petnaest prela i balova, u nekim naseljima i po dva. Zato će neke subote biti uistinu opterećene – bit će i subota kad će se istodobno održati čak četiri prela. Tako će se 4. veljače održati bunjevačka prela u Aljmašu i Gari, racko prelo u Kalači i Marindanski šokački bal u Santovu. Nažalost, neke zabave održat će se i u korizmi – bunjevačka prela u Čikeriji i Kačmaru i, već po običaju, Muško prelo u Gari. Nije to prvi put, možemo kazati da su one u nekim naseljima redovite, postale su već i tradicijom. Znam i to da su zabave jako važne i vrlo omiljene, da ne kažem najomiljenije, ali bismo se ipak trebali držati tradicije, pa prema tome i crkvenih tradicija. Jer sve ima svoje vrijeme: i zabava i veselica i pjesma i ples, ali isto tako i uzdržavanje od svega spomenutoga. Toliko je još mjeseci i prigoda za zabavu tijekom godine, nemojmo ih održavati u neprikladno vrijeme. Mogu se i u korizmi organizirati razne priredbe bez plesa i veselice. Križni putovi, pjevanja pasije, izložbe crkvenog, vjerskog karaktera, promocije raznih izdanja na temu korizme i Uskrsa. Ostavimo se zabave bar na ovih četrdeset dana. Sve ima svoje vrijeme. Razmislimo. Poklade su za zabavu, a korizma za pokoru! S. B.

Glasnikov tjedan

„Jer jedno je sigurno: u svijetu gdje se iz dana u dan gube i poništavaju te gumicom brišu i nijeću vrijednosti u kojima smo do jučer tražili čvrsta uporišta u danima nesigurnosti i dvojbe potreban nam je mir.“

Draga čitateljice! Dragi čitatelju! Polako smo ispratili još jednu kalendarsku godinu i sa strepnjom stupili u novu. Sa strepnjom jer sve što čujemo svakoga dana s raznih strana, preko novina, televizijskih i radijskih emisija, interneta, ne daje nam previše nade i sigurnosti. Recesija je riječ koja kruži u eteru potkraj 2022. i početkom 2023. godine. Kriza. Poskupljenja. Sve manje tržišne moći, a one koji su zaposleni sve češće upozoravaju kako će teško živjeti od mirovina ako sustav ostane takav kakav je danas. Stanovništvo stari i gubi se, smanjuje. Pokazuju to i brojke. I naša hrvatska zajednica u Mađarskoj s cijelim društvom stari. Pokazuju to i naša okupljanja, priredbe. Sve se manje djece rađa i sve kasnije donosi se odluka o rađanju djece. U hrvatskim selima gdje je nekoć bilo i do tridesetak i više učenika u jednom razredu u prvi razred upisuje se tek nekoliko učenika iz hrvatskih obitelji. Unatoč svemu, kao i uvijek, Hrvati su marni i vrijedni ljudi, optimisti, koji vole planirati i koji žele napredak svojoj zajednici unatoč međusobnim trzavicama koje postoje svugdje, pa i u našim redovima. Problemi se javljaju ako se međuljudske trzavice i nesuglasice odražavaju na donošenje odluka i na postupke od sveopćeg interesa i ako se pojedinačno pod svaku cijenu nameće općemu, bez shvaćanja kako to može imati pogubne i dalekosežne posljedice.

Ono čime se mi Hrvati možemo ponositi i čime smo napunili baterije i za 2023. godinu nekoliko je stvari koje su se dogodile 2022., a neke od njih stupile su na snagu 1. siječnja ove godine. Naša matična domo-

vina uvela je euro kao službenu valutu i postala je dio šengenske zone. Šengenski prostor i eurozona za Hrvatsku su ostvarenje dvaju najvažnijih vanjskopolitičkih ciljeva zacrtanih pristupanjem u EU 1. srpnja 2013. godine. Hrvatska je zaista punopravna članica Europske unije. A tu je i nogomet. Hrvatska reprezentacija nastavlja promociju Hrvatske u svijetu. Svi se ponosimo našim vatrenim dečkima Zlatka Dalića. Poniznost, hrabrost, disciplina i samodisciplina, zajedništvo, visoko postavljen standard, odlučnost i upornost, nogometno znanje i čelični živci osvjetlali su naša lica i srca. Na trenutak smo s njima zaboravili probleme svakodnevice. Vratili su nam vjeru u to da se još uvijek puno toga može postići sposobnošću, a ne podobnošću.

U ovo vrijeme radovanja budimo se u znaku mira jer su anđeli isprosilili mir nama smrtnicima. Slomimo i mi đavla koji se vrzma stalno tu negdje pokraj nas i pridonesimo miru svijeta. Pridonesimo u prvom redu miru u samima sebi, svojoj obitelji, među prijateljima i u svojoj zajednici.

Neka naš život u nastupajućoj godini, kao i naša djela, obilježi upravo riječ mir. Jer jedno je sigurno: u svijetu gdje se iz dana u dan gube i poništavaju te gumicom brišu i nijeću vrijednosti u kojima smo do jučer tražili čvrsta uporišta u danima nesigurnosti i dvojbe potreban nam je mir. Potrebna nam je sigurna luka u koju možemo uploviti i u kojoj se možemo opustiti. Pronađimo tu sigurnu luku u godini koja je pred nama.

Branka Pavić Blažetin

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

HRVATSKI glasnik

Semestar bogat raznim sadržajima na Visokoj školi u Baji

Nova je akademska godina započela 5. rujna 2022. kulturnim programom i sjednicama. Semestar je počeo dobrim vijestima. Osvježenje nam je donijela Ana-Marija Posavec, nova lektorica hrvatskoga jezika koja nas je sve očarala svojom pozitivnom energijom. Radost su nam donijeli i novi studenti upisani na prvu godinu. Naime, upisano je dvoje redovnih i deset izvanrednih studenata, tako da sad Odsjek za hrvatski jezik Visoke škole u Baji broji ukupno 17 studenata.

A lijepa je vijest i da se suradnja s Fakultetom za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku nastavila, i to bogatim i sadržajnim programom. Tako smo krajem rujna ugostili prof. dr. sc. Ružicu Kolar-Šuper i prof. dr. sc. Zdenku Kolar-Begović, koje su održale trodnevnu matematičku radionicu s našim studentima. Teme su bile povezane s izgradnjom matematičkih pojmova, razvojem koncepta množenja i dijeljenja, metodom rješavanja problemskih zadataka, otvorenim pristup u nastavi Matematike, induktivnim zaključivanjem u nastavi Matematike kao i razvojem geometrijskog razmišljanja učenika. Jednako tako zanimljive radionice iz Tehničke kulture održao je sredinom listopada i profesor Vjekoslav Galzina. Profesor Galzina izvanredni je profesor i prodekan za poslovne odnose i međunarodnu suradnju Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku, a sa studentima u Baji obrađivao je teme povezane s očuvanjem kulturne baštine, digitalizacijom nematerijalne kulturne baštine, oblikovanjem, vođenjem i dokumentiranjem praktičnih radionica u razrednoj nastavi te računalnim alatima u nastavi i sigurnosti na internetu. U studenom gost je Visoke škole bio doktor umjetnosti Marko Šošić, docent na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku. Teme Marka Šošića odnosile su se na vizualnu komunikaciju i narodnu baštinu. Tako se na toj trodnevnoj radionici govorilo o načinu gledanja i viđenju stvari, greškama komunikacijskog kanala, znaku i simbolu. Na radionicama Marko Šošić stavio je naglasak na praktičan rad te su studenti radili razne vrste animacija koje mogu primijeniti u radu ili praksi u vrtiću ili školi. Posljednja je radionica bila posvećena narodnoj baštini kao poticaj u radu s djecom predškolske i školske dobi, a polaznici su se upoznali s mnogo primjera dobre prakse te strategijama suradnje s lokalnom i nacionalnom zajednicom, što podrazumijeva muzeje, galerije, folklor, narodne običaje. Da je suradnja s profesorima, učiteljima i odgojiteljima iz Republike Hrvatske intenzivna, pokazuje i velik odaziv na međunarodnu znanstvenu konfe-

Morana Plavac i kolegice s osječkog sveučilišta

renciju koja se održava na Visokoj školi u Baji, a poznata je pod nazivom „Praznik mađarske znanosti“. Naime, ove se godine ta znanstvena konferencija održala 16. studenog, a imala je osam sekcija među kojima su najbrojnije bile upravo hrvatske sekcije, čak tri. Teme koje su obuhvaćale hrvatske sekcije odnosile su se na jezik, književnost, dijalektologiju, pedagogiju, didaktiku i etiku. U hrvatskim je sekcijama svoje teme izložilo dvadeset dvoje profesora iz Hrvatske. Teme su bile raznovrsne, a odnosile su se na nove paradigme poučavanja hrvatskoga jezika, probleme hrvatskih udžbenika, igre pamćenja kod predškolske djece, informatizaciju kao etički izazov, izazove prevođenja, poticanje učenika na čitanje i na još mnoga pitanja koja su otvorila prostor za raspravu. Posebno treba pohvaliti mlade goste koji su došli sa svojom profesoricom, a to su učenici Gimnazije Josipa Slavenškog iz Čakovca. Učenici su sa svojom profesoricom Zdravkom Skok predstavili svoj projekt „Mali međimurski rječnik“. Projekt

je nastao u okviru nastave Hrvatskoga jezika u 1. razredu gimnazije, a učenici su obradili mjesne govore u Međimurju te izradili digitalni rječnik s audiozapisima. Semestar je bio bogat sadržajima, svježinu i nova znanja donosili su nam naši dragi i uvijek dobrodošli profesori iz Hrvatske, što pokazuje i da je suradnja Visoke škole u Baji s hrvatskim institucijama intenzivna i stalno se potiče jer tako i treba biti. Dakle, semestar i 2022. godinu završavamo u dobrom raspoloženju, s osjećajem dobro odrađena posla, s osvježanim kontaktima u Republici Hrvatskoj i želimo da svima nama 2023. godina bude još bolja. Stoga, Odsjek za hrvatski jezik Visoke škole u Baji svim svojim studentima i svim ljudima dobre volje želi sretan Božić i svako dobro u 2023. godini.

Morana Plavac

Međunarodna znanstvena konferencija „Praznik mađarske znanosti“

Serdahel i Zadar – dvadeset godina stručne i prijateljske suradnje

Prošla su dva desetljeća otkako su studenti Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru prvi put stigli u Hrvatsku osnovnu školu „Katarina Zrinski“ u Serdahel i sudjelovali u nastavi hrvatskoga jezika, čime je započeta suradnja dviju ustanova. Zahvaljujući toj suradnji blizu četiristo studenata posjetilo je serdahelsku školu, a isto toliko pomurske djece ljevalo je u Zadru. Osim jedne godine (zbog pandemije) svake je godine ostvarena sadržajna razmjena: i ovog ljeta učenici serdahelske škole ljevali su u Zadru, a od 13. do 20. studenoga studente s mentoricom prof. dr. sc. Smiljanom Zrilić ugostio je Serdahel. Uvijek rado viđeni gosti i ovaj su put unijeli vedrinu u nastavu hrvatskoga jezika, a profesorica Zrilić održala je za nastavnike hrvatskih škola predavanje na temu „Učitelj u inkluzivnoj školi“. Skupinu studenata ugostio je i počasni konzul RH u Velikoj Kaniži dr. Atila Kos te je za goste organiziran izlet u Budimpeštu kao i nevezano druženje s učenicima, nastavnicima škole i predstavnicima samouprava.

Učenici serdahelske osnovne škole iz godine u godinu s velikim uzbuđenjem čekaju studente sa zadarskog sveučilišta znajući da će im se obraćati samo na hrvatskom jeziku. Pitaju se ipak hoće li ih razumjeti, hoće li znati odgovoriti na njihova pitanja, imati vremena za igru, hoće li ih oni iznenaditi ukusnim hrvatskim bombonima. Kad studenti stignu, sve ipak teče ugodno, kao da se poznaju već odavno, jer mlade buduće učiteljice začas nađu zajednički jezik s djecom. To je tako već dvadeset godina, svatko zna svoje mjesto (škola, sveučilište, nastavnici, učenici, studenti, samouprave, roditelji, pojedinci) u toj suradnji, svi znaju što treba pomoći u cilju učenja hrvatskoga jezika i očuvanja nacionalne samosvijesti. Mnogi su doprinijeli toj suradnji, no ipak jednu osobu od svih treba istaknuti, a to je prof. dr. sc. Smiljana Zrilić, koja je tijekom dva desetljeća „gurala“ ovu izvrsnu suradnju i punila je sadržajima – od organiziranja susreta profesora i nastavnika do davanja metodičkih savjeta i održavanja usavršavanja nastavnika (i ne samo u serdahelskoj školi). Nije slučajno da joj je Hrvatska samouprava Serdahela 2014. godine dodijelila priznanje za osobit doprinos u jačanju nacionalnog identiteta Hrvata u Serdahelu, a dvije godine poslije mjesna samouprava

Ravnatelj Osnovne škole „Katarina Zrinski“ Zsolt Trojko i profesorica sa Sveučilišta u Zadru dr. sc. Smiljana Zrilić

priznanje „Počasna građanka Serdahela“. Profesorica i dalje neumorno radi, i tijekom pandemije posjetila je školu kako bi pomogla svojim stručnim znanjem i održala predavanja nastavnicima pomurskih škola. Osim toga kontaktirala je s njima preko interneta ako je zatrebala bilo kakva pomoć u nastavi. Suradnja serdahelske osnovne škole te Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru započela je 2002. godine na inicijativu tadašnjeg pročelnika Odjela izv. prof. dr. sc. Roberta Bacalje i tadašnje ravnateljice škole u Serdahelu Jolanke Tišler. Poslije toga suradnju su poticali i ravnateljica Marija Biškopić Tišler te sad ravnatelj Zsolt Trojko. Uoči suradnje tijekom ljeta dvadesetak učenika serdahelske škole ljetuje u Zadru, dok u studenom svake godine isti broj studenata s profesoricom Zrilić sudjeluje u nastavi serdahelske

škole, učeći djecu hrvatski jezik. Cilj je suradnje od početaka zainteresirati učenike za jezik svojih predaka tako da im nastavu drže studenti zadarskog sveučilišta, tj. izvorni govornici jezika. Kako bi djeca bolje razumjela, nastava je popraćena brojnim aplikacijama i ilustracijama koje izrađuju studenti. Nastavne su jedinice uglavnom o Jadranskom moru, Zadru, prekrasnim nacionalnim parkovima Hrvatske, a predstavljena je i prirodna ljepo-

Studenti svake godine daruju učenicima slatke hrvatske proizvode

Studentice u nastavi

Zajedničko druženje uz tamburaše iz Velike Kaniže

ta matične domovine u određenim razredima i tako uz jezične sadržaje djeca uče i o prirodi, kulturi, povijesti. Osim toga održavaju nastavu iz predmeta Priroda i društvo te Glazbena kultura. Sadržaji su prilagođeni uzrastu jer je cilj i razvijanje komunikacije na hrvatskom jeziku u krugu djece. Osim održavanja praktičnih vježbi studenti dobivaju uvid i u kulturne sadržaje pomurskih Hrvata. Više puta sudjelovali su na programima Pomurskih jesenskih književnih dana, na obilježavanjima Dana Katarine Zrinske te na Državnom danu Hrvata u Velikoj Kaniži. Osim toga bili su gosti Hrvatskog bala u Serdahelu, Pomorskog regionalnog hrvatskog bala u Sormasu, a ugostila ih je i Hrvatska osnovna škola i gimnazija u Budimpešti, zatim Odsjek za kroatistiku i slavistiku Sveučilišta u Pečuhu, Odsjek za slavistiku na Sveučilištu u Budimpešti. Studenti su imali priliku upoznati cijeli sustav

Predstavljena narodna nošnja Vodica

Profesorica Zrilić održala je predavanje za nastavnike pomurskih škola

hrvatskog odgoja i obrazovanja u Mađarskoj. Na izletima u Budimpešti posjetili su parlament, budimsku palaču, baziliku sv. Stjepana, Trg junaka i druge znamenitosti glavnoga grada Mađarske. U povodu 15. godišnjice suradnje 2016. godine potpisana je Povelja o suradnji dviju ustanova koju su potpisale tadašnja ravnateljica škole Marija Biškopić Tišler i tadašnja pročelnica Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja prof. dr. sc. Smiljana Zrilić. Na potpisivanju Povelje bili su nazočni i profesori s Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja, ravnateljica Studentskog centra mr. sc. Ivanka Šubašić i prof. dr. sc. Ante Uglešić, bivši rektor Sveučilišta

u Zadru, koji je tijekom svojih mandata svesrdno podupirao suradnju. Najveći uspjesi suradnje mogu se mjeriti u razvoju komuniciranja na hrvatskom jeziku u krugu nastavnika i učenika, a i ostalih sudionika suradnje, jer su partneri iz Hrvatske od početka prihvatili malu hrvatsku pomorsku zajednicu i tako dopirali do njihova srca. Suradnja je tijekom dugih dvadeset godina mogla opstati samo uz nesebično zalaganje mnogih sudionika, pa danas možemo govoriti ne samo o stručnoj suradnji nego i o iskrenom prijateljstvu. Profesorica Smiljana Zrilić iz godine u godinu prati studente u Serdahel i čeka serdahelske učenike u Zadru, a u vezi s dvadesetogodišnjom suradnjom prepričala je jedan zanimljiv događaj.

„Bila sam s kolegama profesorima iz Zadra na otvorenju dječjeg vrtića u Sambotelu u prosincu 2016. godine i tad mi je prišla odgojiteljica i rekla 'Ja sam učenica serdahelske škole, sjećam Vas se od prije 15 godina.' Drago mi je bilo što mi se javila, drago mi je bilo što je sa mnom pričala hrvatski i što radi u hrvatskoj manjinskoj ustanovi. Isto tako posljednjih dana doznajem kako je učiteljica u OŠ u Sambotelu bivša studentica učiteljskog studija u Zadru. To su oni najljepši trenuci kad čovjek osjeća da trud nije bio uzaludan. Motivirali smo studente za rad u hrvatskim školama u Mađarskoj. Jezik je naš identitet, ma gdje bili”, ispričala je profesorica te dodala kako je tijekom svih godina upoznala divne ljude iz hrvatske zajednice u Mađarskoj s kojima je divno surađivati. Smatra da su te veze neraskidive. U povodu 20. obljetnice suradnje objavit će se monografija koju priprema profesorica Zrilić sa serdahelskim nastavnicima. U monografiji će ukratko biti predstavljene ustanove koje surađuju, aktivnosti koje su se ostvarile tijekom 20 godina, sadržavat će i fotografije iz svih godina te dojmove profesora, studenata i djece. Cilj je objavljivanja monografije s jedne strane arhiviranje prekrasne stručne i prijateljske suradnje, da se i nakon mnogih godina sudionici sjećaju suradnje i toga koliko se dobrih i vrijednih djela može ostvariti ako postoji dobra volja. Možda će suradnja nekima biti i primjer dobre prakse, možda će se studenti koji su bili sudionici suradnje kao učitelji jednog dana sjećati dana provedenih u Serdahelu i osmisliti neku novu suradnju s Hrvatima izvan Hrvatske. Monografija će biti i neka vrsta dokaza kako se skrb i pomoć autohtonim Hrvatima može ostvariti i bez ogromnih materijalnih sredstava ako postoji volja i osjećaj za pružanje pomoći malim hrvatskim zajednicama u kojima također kuca hrvatsko srce.

Beta

Tradicionalno proslavljene Materice i Oci u Kačmaru

Prigodnom svečanošću u organizaciji mjesne hrvatske samouprave 10. prosinca u Kačmaru proslavljeni su Materice i Oci, blagdan bunjevačkih majki i očeva koji se slavi druge odnosno treće nedjelje došašća. Kako nam je uz ostalo kazala predsjednica hrvatske samouprave Teza Balažić, program je počeo hrvatskom misom koju je i ove godine služio vlč. Franjo Ivanković, župnik iz vojvođanskog Novog Žednika. Misa je uljepšana pjevanjem i pratnjom na orguljama aljmaške kantore Erzsike Bokor. U župnoj crkvi sv. Ivana Nepomuka u lijepom su se broju okupili bunjevački Hrvati. Svečanost je nastavljena u obnovljenim prostorijama mjesne kuhinje gdje su polaznici hrvatskoga jezika kačmarske osnovne škole kazivanjem prigodnih stihova svim majkama i očevima čestitali Materice. Na programu je nastupio i pjevački zbor Hrvatske samouprave Kačmara, koji je u pratnji Veljka Piukovića izveo nekoliko hrvatskih pjesama. Zatim je predsjednica hrvatske samouprave Teza Balažić čestitala Ma-

Vjernici u lijepom broju na hrvatskoj misi

kvenih zborova u Kalači, Spomendan biskupa Ivana Antunovića u Kalači, Sastanak zborova narodnih pjesama u Kačmaru sa sudionicima iz Velike (RH), Harkanja, Bačina i Dušnoka uz pjevački zbor kačmarskih umirovljenika te pjevački zbor HS-a Kačmara,

Polaznici hrvatskoga jezika čestitali su Materice i Oce nazočnima

Dio okupljenih pripadnika bunjevačkohrvatske zajednice

terice i Oce nazočnima. Koristeći prigodu, ukratko je izvijestila nazočne o radu samouprave u 2022. godini. Među istaknutim programima spomenula je hrvatsku misu za Novu godinu koju je predvodio vlč. Szabolcs Tomaskovics, tradicionalno Bunjevačko prelo, Dan žena, izlet u Hrvatsku (Aljmaš, Osijek, Vardarac i Kopački rit), dva sveta dana za Uskrs s velečasnim Tomaskovics-em, Bunjevački dan, misu na Vodici za Blagdan Velike Gospe (koju je također predvodio Szabolcs Tomaskovics), Sastanak cr-

nastup kačmarskoga zbora u Tompi u povodu obilježavanja 100. godišnjice grada Tompe i nastup u Tavankutu na priredbi „Bunjevci bez granica“. Uz to je spomenula i završetak treće faze obnove zgrade bivše bunjevačke škole, obnovu križeva ispred crkve i u središnjem groblju. Kako je istaknula, poduprli su vrtić i osnovnu školu, odnosno djecu koja uče hrvatski jezik. Ove godine s njemačkom samoupravom pomogli su mjesnoj školi kako bi se riješilo grijanje da djeca ne bi morala putovati 12 km dnevno

Pjevački zbor kačmarske hrvatske samouprave u pratnji Veljka Piukovića

iz sela. Nakon izvješća predsjednica Teza Balažić zahvalila je odgojiteljicama Andreji Zelić Vas i Loli Pančić, koje su ove godine napustile vrtić, ali koje su srcem i dušom radile na tome da djeca zavole hrvatski jezik, pjesmice, plesove i bunjevačku nošnju te su njih i njihove roditelje potaknule na nastavak učenja hrvatskoga jezika i u školi. Zastupnice hrvatske samouprave Margita Tupčija Ispanović i Anica Matoš uručile su im Zahvalnicu hrvatske samouprave i poželjele uspješan rad na novom radnom mjestu, a uz to da ne zaborave ni na Kačmar. Druženje svih sudionika nastavljeno je zajedničkim ručkom i uz zvukove harmonike Veljka Piukovića.

S. B.

Novi križ krajputaš u Kozaru

Dana 29. listopada blagoslovljen je novi križ krajputaš u Kozaru. Na istom mjestu stajao je križ krajputaš i, kazuju Kozarci, tri su križa ondje stajala jer je na tom mjestu nekad davno bilo groblje.

Križ je podignut na raskrižju dvaju putova – Ulice Kossuth i Ulice Dolina, koja s desne strane izlazi na Ulicu Kossuth. Podigla ga je Hrvatska samouprava Kozara Isusu Kristu u znak svoje vjere, ljubavi i nade, a uz potporu Fonda „Gábor Bethlen” u iznosu od 2 200 000 Ft.

Novi križ krajputaš posvetio je svećenik Norbert Nagy, a događaj je pjesmom obogatio Ženski pjevački zbor „Biseri”. Nazočne je pozdravila predsjednica Hrvatske samouprave Kozara Ana Crnković Andresz, koja je naglasila kako katolici u Mađarskoj, pa tako i Hrvati, poštuju i cijene križeve krajputaše. Njih su naši predci najčešće postavljali, kako im i ime kazuje, kraj putova, na kraju naselja, uz crkve, ispred groblja, kako bi čuvali granice naselja i pozdravljali putnike i stanovnike.

Križevi krajputaši stoje kao podsjetnik na vjeru i nadu, upozoravaju na granice, na početak i kraj, visinu i dubinu te pomažu katolicima u prepoznavanju važnosti vjere.

Križ i raspeti Krist upozoravaju nas na bol, snagu i uskrsnuće, na kraj ovozemaljskog života na što nas upozorava „raspeti Bog”, a istodobno nagoviještaju drugi i bolji svijet. Križ nas potiče na molitvu i zove da zastanemo u njegovoj sjeni i da se odmorimo na trenutak zapitavši se o putu kojim idemo i kamo idemo.

Križevi krajputaši počinju se podizati u povijesnoj Ugarskoj u 18. stoljeću, a u drugoj polovini 19. stoljeća to uzima maha. Velik broj križeva krajputaša koji su tad podignuti stoje i danas. Uglavnom su ih podizali pojedinci ili obitelji kao znak vjere i nade, zavjeta.

Kako je u svojem govoru rekla Ana Crnković Andresz, prvi križ krajputaš na mjestu gdje je postavljen novi vjerojatno je podignut prije više stotina godina jer je u tom dijelu naselja Kozara nekad bilo groblje, te se i danas to mjesto zove „Starogroblje”.

Na samom kraju Ana Crnković Andresz pročitala je pjesmu mađarskog pjesnika Ferenc Pischke „Útszéli kereszt”. *Branka Pavić Blažetin*

LOTAR – U organizaciji Hrvatske samouprave Lotara 19. studenoga priređen je kermez. U mjesnoj crkvi služena je sveta misa koju je u mjesnom domu kulture slijedio folklorni program. U folklornom programu nastupio je mohački KUD „Zora”. Bal je svirao martinački Orkestar „Podravka”.

PEČUH – U organizaciji roditeljske zajednice Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža” 26. studenoga u školskoj auli održan je tradicionalni školski hrvatski dobrotvorni bal s naramkom. Mogla su se kupiti bezalkoholna pića, kolači i sendviči, a goste bala zabavljao je mohački Orkestar „Planina”.

„Baranja naša, voljeni kraj“

Kroz Baranju u slici i u tekstu

Izdanje Hrvatske samouprave Baranjske županije „Baranja naša, voljeni kraj“ s podnaslovom „Kroz Baranju u slici i u tekstu“ svojevrsna je „slikovnica“ izabranih fotografija koja donosi kratak potpis fotografija i nekoliko dužih citata iz već postojećih izdanja.

Izdanje je financirala Hrvatska samouprava Baranjske županije uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Fonda „Gábor Bethlen“. Izdanje na 112 stranica uredila je i citate iz već objavljenih tekstova i raznih izdanja izabrala zastupnica Hrvatske samouprave Baranjske županije Milica Klaić Taradija. Fotografije je načinio Ákos Kollár. Izdanje je izišlo u pripremi i tisku Croatiae 2021. godine.

U predgovoru urednica izdanja Milica Klaić Taradija piše: „U ovoj su publikaciji jednako važne fotografije kao i tekst, svaka snimka ima svoju zasebnu priču, gledajući ih čovjek upija njihovu ljepotu, otima od zaborava prošlost, iščitava priču, vjeru, ufanje, te osjeća je koji se kriju u njima. One nas vode u vremena naših prabaka i pradjedova, te njihovih prabaka i pradjedova. Svojevrsna im simbolika daje putokaz današnjem čovjeku da smjelo poveže prošlost i sadašnjost, da primijeti tračak svjetlosti i probudi zanimanje za onu prošlost koja je i naša da je spasi od nemara i zaborava, propadanja i uništavanja. Tekstovi su citati iz pojedinih već objavljenih tekstova koji su se ovako našli u jednoj novoj sredini da bi skupa povelj čitatelja k cilju: a to je, riječima pjesnika: 'Budi svoj.'“ Urednica je nazočne i na samoj promociji potanko upoznala s time što je snimljeno na pojedinim fotografijama.

Na vršendskoj promociji urednica Klaić Taradija rekla je kako mora priznati da u ovom izdanju „slike govore više nego što kaže sam tekst“. Dodala je kako je izdanje nastalo tijekom godine popisa stanovništva kako bi se što veći broj ljudi izjasnio Hrvatima jer će brojke biti motivacija „vlastima“ za dodjelu novčanih potpora u nastupajućem razdoblju. „Ono što sam znala i što se vidi i čuje kada se pjeva i govori o baranjskim Hrvatima pokušala sam složiti u jednom ovakvom izdanju, a s Ákosom Kollárom, koji radi kvalitetne fotografije, već godinama surađujem u Zornici“. Zatim je govorila o slikama i o tome što one prikazuju.

Kao što proizlazi iz navedenoga, bit je izdanja u fotografiji. U izdanju, kako stoji u impresumu, sve su fotografije, njih sto dvadesetak (ako sam dobro izbrojila, 128) djelo Ákosa Kollára. Fotografije su potpisane kraćim potpisima. Naslovnicu i omot izradio je Tomislav Taradija, dok je lekturu potpisala Lilla Trubić. Nakladnik nije naveden u impresumu. Citata ima na četrdesetak nepunih stranica u kombinaciji s fotografijama. Tekst se tematski ne može odrediti. Uz kratak predgovor urednice Klaić Taradija tu su pozdravne riječi predsjednika Hrvatske samouprave županije Baranja Miše Šarošca i generalnog konzula Drage Horvata, stihovi, dvanaestak redova pod naslovom „Povijest“, izvadci iz knjige Đure Šarošca „Tisuću stogodišnje veze Hrvata i Mađara“ (Zagreb, 1999.), naslov od trinaest redova „Mila diko, al' si lipog vrata, bilog vrata i puna dukata“ koji potpisuje Milica Klaić Taradija, tekst „Vjerski život“, izvadak iz knjige Nikole Tordinca „Hrvatski narodni običaji“, pjesme i pripovijetke iz okolice Pečuha, kratki izvadci s mrežnih stranica, primjerice naslov „Posveta moga srca, Srcu Isusovu“, izvadak iz knjige Đure Šarošca „Bosanski Hrvati u okolici Pečuha“ i „Narodna nošnja baranjskih Hrvata“. U ovoj svojevrsnoj slikovnoj knjizi na 112 stranica fotografije tek jednog autora načinjene su u Baranjskoj županiji, a preuzeti su izvadci iz već objavljenih autorskih tekstova i s mrežnih stranica. Navodi se kako izdanje „Posvećujemo svim pripadnicama hrvatske nacionalne

manjine i svim ljubiteljima hrvatskoga jezika i kulture u Baranjskoj županiji.“

Predsjednik Hrvatske samouprave Baranjske županije Mišo Šarošac u predgovoru čitateljima navodi: „Urednica Milica Klaić Taradija uspješno prikazuje razne segmente života od povijesnih podataka preko vjerskog života, školstva do književnosti i ustanova. Uz pomoć fotoilustracija Akoša Kolara stvoren je vizualni presjek života Hrvata na ovom prostoru.“ Dodaje kako je „knjiga nastala s nakanom da se i mlađe generacije upoznaju s prošlošću i kulturom našega naroda“. Šarošac piše i to kako je Hrvatska samouprava Baranjske županije dragovoljno stala uz inicijativu Zaklade „Zornica“ i „primila se naklade“. Nada se kako će se, prema očekivanjima, „ovo krasno izdanje rado vrtiti u rukama mladih i starijih naraštaja, ne samo u Baranji nego i dalje, pa čak i u našoj matičnoj domovini Hrvatskoj“. Štoviše, navodi kako se nada da će „knjigu moći objelodaniti i na mađarskom jeziku da bi se i naši sunarodnjaci, Mađari, bolje upoznali s kulturom i poviješću Hrvata u Baranji“.

BPB

Trenutak za pjesmu

Ethno brojalica

**Raditi u jeziku
isto je
što i raditi
u polju
dođe nevrjeme
i dođu tuča i mraz
i od svega
u jeziku
i u polju
ostaju tek te
patetične
smrznute laticice
divlje trešnje
koje beznadno lete
svud po čitankama
za stražare
i grobare.**

Delimir Rešicki

Znanstveni skup o Nikoli Andriću

Pod pokroviteljstvom Razreda za književnost Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti od 20. do 22. listopada u Zagrebu, Vukovaru i Pečuhu održan je znanstveni skup o hrvatskom književnom povjesničaru Nikoli Andriću, i to kao 19. skup u nizu „Hrvatski književni povjesničari“.

Organizator je skupa Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, a suorganizatori Fakultet filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatsko filološko društvo, Ogranak Matice hrvatske Varaždin, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Sveučilište u Zadru te Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad HAZU-a u Vukovaru te Područni centar Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar u Vukovaru. Na skupu je sudjelovalo tridesetak uglednih znanstvenika iz osam hrvatskih znanstvenih središta: Zagreba, Zadra, Osijeka, Vukovara, Vinkovaca, Gospića i Varaždina te iz inozemstva: Italije, Mađarske (Pečuha) te Bosne i Hercegovine.

Predsjednik Organizacijskog odbora Tihomil Maštrović

Treća sjednica znanstvenoga skupa održana je 22. listopada u Pečuhu na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, a predsjedali su Slobodan Prosperov Novak (Zagreb), Stjepan Blažetin (Pečuh) te Hrvojka Mihanović Salopek. Pozdravne riječi uputio je Predsjednik Organizacijskog odbora Tihomil Maštrović, a okupljene su pozdravili i predsjednik HDS-a Ivan Guban te generalni konzul Drago Horvat.

Održana su tri izlaganja: István Blazsetin (Stjepan Blažetin) (Pečuh / Mađarska): „Doprinos Nikole Andrića enciklopedijskom izdanju *Austro-Ugarska Monarhija u riječi i slici*“, Robert Bacalja (Zadar): „Nikola Andrić i recepcija Oscara Wildea u hrvatskoj književnosti“ te Miljenko Buljac (Mostar / BiH): „Nikola Andrić – autor povijesnoga pregleda hrvatske književnosti obilježena apsolutizmom (1850. – 1860.)“.

U svojem izlaganju Stjepan Blažetin otkrio je nepoznato o Nikoli Andriću u enciklopedijskom izdanju „Austro-Ugarska Monarhija u riječi i slici“. Krajem XIX. stoljeća princ Rudolf Habsburg pokreće vjerojatno najveći nakladnički projekt Austro-Ugarske Monarhije čiji je temeljni cilj bio dati reprezentativan prikaz sveukupne prirodoslovne, povijesne i kulturološke slike carstva. Enciklopedijsko izdanje sastoji se od 21 toma (12 898 stranica), a izlazilo je od 1886. do 1901. godine na njemačkom i mađarskom jeziku. Glavni urednik mađarskoga izdanja bio je jedan od najpoznatijih mađarskih romanopisaca Mór Jókai.

Tomovi su podijeljeni prema upravnim (teritorijalnim) jedinicama Monarhije, pa se o Hrvatima govori u nekoliko tomova.

Osmi je tom naslovljen „Austrijsko primorje i Dalmacija“ (1892.), deveti „Budimpešta i Fiume“ (1893.), devetnaesti „Bosna i Hercegovina“ (1901.), a dvadeset i prvi „Hrvatska i Slavonija“ (1901.). Hrvatskoj književnosti nije se pristupilo kao jedinstvenu sustavu, predstavljena je odvojeno, prema upravnoj podjeli carstva, pa su tekstove pisali različiti autori. Tom posvećen Hrvatskoj i Slavoniji uredio je Izidor Kršnjavi. Knjiga donosi 34 članka 18 autora. U sklopu poglavlja „Duhovni život“ nalazi se članak Nikole Andrića „Dopuna povijesti hrvatske književnosti“, koji je na mađarski jezik preveo Anton Hodinka. Rad je prikazao kako se hrvatskoj književnosti pristupa u tom popularno-znanstvenom djelu pomalo propagandističkoga karaktera s posebnim naglaskom na tekst Nikole Andrića.

Hrvatski književni povjesničar, jezikoslovac i prevoditelj Nikola Andrić (Vukovar, 1867. – Zagreb, 1942.) uz prinose iz područja povijesti književnosti zaslužan je za unapređenje hrvatskoga kazališnog života u Zagrebu i Osijeku te za jezikoslovne radove među kojima se izdvaja „Branitelj jezika hrvatskoga“ (1911.), jezični savjetnik koji karakterizira otklon od leksičkoga normativizma hrvatskih vukovaca. Vrijedan je prilog dao i leksikografiji napisavši prvi slikovni rječnik hrvatskoga jezika („Šta je šta“, 1938. s I. Velikanovićem).

Među Andrićevim književno-povijesnim radovima izdvajaju se tri djela: „Pod apsolutizmom“ (1906.), sinteza hrvatske književne produkcije u doba Bachova apsolutizma (1851. – 1860), studija „Izvori starih kajkavskih drama“ (1901.) te knjiga „Iz ratničke književnosti hrvatske“ o nastajanju svjetovne književnosti u Slavoniji (1902.).

Kvalitete Andrićeva teatrološkoga rada posvjedočene su u njegovu vrijednu djelu „Spomen-knjiga Hrvatskog zemaljskog kazališta pri otvaranju nove kazališne zgrade“ (1895.). Godine 1913. Andrić je pokrenuo popularnu Zabavnu biblioteku s više od 600 prevedenih djela iz raznih europskih književnosti i bio njezin glavni urednik sve do smrti. Objavio je niz prijevoda s francuskoga, njemačkoga i ruskoga, a priredio je i sedam knjiga hrvatskih narodnih pjesama te objavio niz prijevoda s francuskoga, njemačkoga i ruskoga.

Branka Pavić Blažetin

Sudionici pečuške sjednice znanstvenoga skupa o Nikoli Andriću

Andzabeški Hrvati

Hrvatska samouprava Andzabega aktivno sudjeluje u natječajima Fonda „Gábor Bethlen” u sklopu kojih se u kategoriji kulturnih inicijativa može prijaviti najviše deset projekata. Tako je u proteklom razdoblju samouprava dobila više potpora za svoje kulturne inicijative. Ostvarila je niz programa i okupila zajednicu oko vjerskih sadržaja i hrvatskog dana, hodočastilo se u Đud i u Petrovo Selo, proslavio praznik cvjetanja vinove loze i berba grožđa, organizirale hrvatske plesačnice i Hrvatski racki bal, podržan je rad plesne skupine „Igraj kolo” (utemeljene 2012. godine), a planiralo se i izdavanje knjige o lokalnoj povijesti i rackim Hrvatima u Andzabegu na dvama jezicima, hrvatskom i mađarskom.

Hrvatska samouprava Andzabega djeluje u kontinuitetu od 2002. godine, a posljednjih godina može se pohvaliti i preglednom mrežnom stranicom na kojoj se može mnogo toga doznati o radu samouprave.

Na stranici piše kako u Andzabegu u većini živi rackohrvatska zajednica. Potomci su doseljenika iz 15. stoljeća koji su u nadi za boljim životom došli s južnih prostora, a poslije u valovima bježeći ispred Turaka u većim ili manjim skupinama. Nastanili su se tako Hrvati u naseljima i gradovima kraj Dunava, osnivali naselja, gradili crkve. Među današnjim hrvatskim stanovnicima ima mnogo onih koji su došli ili dolaze iz nekih od brojnih hrvatskih naselja u Mađarskoj i naseljavaju se u Andzabegu zbog blizine glavnoga grada i mogućnosti boljeg zapošljavanja. Tako je i predsjednica Hrvatske samouprave Andzabega Ágnes Weszelovits podrijetlom iz Petrova Sela. Ona je od početka 2002. godine aktivna oko hrvatske priče, a od 2006. godine i zastupnica je hrvatske samouprave. Osim nje u ovom ciklusu zastupnice su Éva

Misno slavlje 2020. godine u povodu 400. obljetnice dolaska rackih Hrvata

misno slavlje povodom tradicionalnog proštenja i prisjećanje na 400. obljetnicu dolaska rackih Hrvata. U župnoj crkvi sv. Mihovila skupu se obratio istraživač urbane povijesti i jedan od inicijatora slavlja dr. József Szilágyi, a misu je služio župnik György Mojzer, koji je nakon mise blagoslovio nadgrobnne spomenike postavljene u župnom dvorištu. Skup je na dvorištu pozdravio i inicijator slavlja dr. Imre Romić. Događaju su nazočili racki Hrvati iz Erčina, Tukulje i Andzabega. Ponose se i svojom plesnom skupinom „Igraj kolo”, koja broji petnaestak aktivnih članova. Skupinu vodi Ildikó Turai, a nošnju za članove osigurava hrvatska samouprava.

Brojni su planovi i za 2023. godinu. Već tradicionalno sudjelovat će gotovo na svim gradskim priredbama, a planiraju i posjet matici i produbljivanje suradnje s hrvatskim samoupravama u okolnim naseljima, Erčinu i Tukulji.

Izvor: erdihok.hu
-bb-

S Hrvatskom samoupravom Staroga Budima – Békásmegyera 2021. godine potpisali su i sporazum o suradnji

Nagy i Ágnes Hudák. Financijska potpora za njihove brojne programe omogućuje se iz državnog proračuna putem natječaja Ministarstva za ljudske resurse. Zahvaljuju i hrvatskim naseljima iz okolice koja su svojom tradicionalnom hrvatskom kulturom pomagala njihovu razvoju te doprinosila uspjehu svih programa i priredaba. I oni se trude tako uzvratiti. U kolovozu sudjeluju u proslavi Velike Gospe u Erčinu, a na svetog Mihovila prošle godine u goste im je došla pjevačka skupina „Jorgovan” iz Erčina. Ugostili su i članove Hrvatske samouprave Staroga Budima – Békásmegyera i njihove prijatelje. Sa spomenutom samoupravom 2021. godine potpisali su i sporazum o suradnji.

Hrvatska samouprava Andzabega i župa Stari Grad (Ófalu) posebno se ponose 4. listopada 2020. godine, kad je održano

Na adventskom koncertu skupaspravljeni Prisičani

Danas već u svi naši gradišćanski seli trudu se da u predbožićno vrijeme skupaspravu organizatori malo stanovništvo. Ki na adventskom koncertu, ki na božićnom druženju pašću se ljudi u svojoj maloj zajednici svečevati dolazak maloga Jezusa i najlipše vrijeme svako ljeto. U Prisiki u crikvi sv. Egidija mjesna fara, jačkar-ni zbor „Zviranjak“ i Hrvatska samouprava Prisike 11. decembra, u nedilju su Prisičane na skupno otpodne na pragu božićnoga svetka. Pri betlehemskej štalici pomolila su se prisička dica ka se svako ljeto pripravljaaju prigodnim programom. Gostodavatelji, jačkar-ni zbor „Zviranjak“, za ovu priliku su i drage prijatelje invitiral u vlašće selo jačkarice iz Narde. One su nedavno gorizele ime „Lastavica“, a pred svetkom doma su predstavile i svoju drugu CD-ploču. Ženska vokalna skupina „Biseri“ iz Unde rado se je odazvala pozivu u Prisiku, s kimi imaju i prijateljske i službene veze. Pod peljanjem Balaža Orbana domaći „Zviranjak“ takaj je stoplio srca u prisičkoj prepunoj crikvi.

Domaći „Zviranjak“

Foto: ESZTER KOOSZ

Pod peljanjem Balaža Orbana domaći „Zviranjak“ takaj je stoplio srca u prisičkoj prepunoj crikvi.

Tiho

Zbor „Lastavica“ iz Narde

„Pastiri, pastiri va Betlehem“

Krampusovo bižanje u Prisiki

U rijetko vidjenoj pratnji došao je Mikula u Prisiku na poziv mjesne hrvatske samouprave da daruje dobru dicu, a tako i odrašćene. U Austriji ovo se zove Krampuslauf (Krampusovo bižanje), ali u Hali park 3. decembra, u nedilju ova strašna stvorenja došla su komotno i mirno. Mikula je ispokao svoju torbu oslobadajući se od tarheta cukorov i slatkišev, a krampusi iz Austrije uz bižanje i tiranje bedavosti postali su pra-

Foto: ESZTER KOOSZ

vi hit za poziranje i fotografiranje. Kako je rekla peljačica kulturnoga doma Eszter Koósz, gledec veliki uspjeh krampusovoga bižanja i kljetu kanu pozvati na gostovanje ove maskirane rugotnjake.

Tiho

Počasni građanin Vajslova velečasni Josip (Jozo) Egri

Samouprava Vajslova u sklopu svečane sjednice gradskog vijeća 9. prosinca dodijelila je naslov počasnog građanina Vajslova velečasnom Jozi Egriju, koji je vodio župu u Vajslovu od 1979. do 2012. godine. Velečasni Egri od 2012. godine vodi šeljinsku župu i njoj pripadajuća naselja među kojima je i hrvatsko selo Starin.

Župnik i zaslužni dekan Josip Egri rođen je u Martincima 2. svibnja 1950. godine. Srednju je školu završio u Đuri (Győr) kod benediktinaca 1968. godine, a teologiju na tamošnjoj bogosloviji. Zaređen je 22. lipnja 1975. godine. Četiri je godine bio kapelan u više mjesta – Ozora, Egerág, Tamási, Mágocs. Od 1979. župnik je u Vajslovu. Od 1986. do 2013. bio je na čelu sigetvarskog dekanata. Dekan župnik je od 1997. godine. Od 2012. godine župnik je u Šeljini, a njegovoj župi pripada i hrvatsko selo Starin. Svete mise na hrvatskom jeziku po pozivu služi u hrvatskim naseljima Pečuške biskupije. Služi u više malih naselja. Voli svoj narod, ponosi se svojim jezikom, svojom nacionalnošću, srce mu hrvatski kuca. Za moto svojega svećeničkog poziva izabrao je citat iz ranokršćanske zahvalne pjesme „Te Deum“: „Tebi se, Gospodine, utječem, ne daj da se ikada postidim!“ (Ps 71, 1).

Od srca čestitamo velečasnom Egriju.

FOTO: JELKA GREGES & BPB

Jozo Egri s prijateljem Markom Győrvárijem i na svetoj misi

Zajedničko druženje

U organizaciji glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu Joze Solge održano je zajedničko druženje sudionika programa „Od Martinja do Martinja“ koji je izveden na ovogodišnjem Danu Hrvata u Martincima održanom 5. studenoga

2022. godine. Državni Dan Hrvata, kao što je i uobičajeno, organizirali su Hrvatska državna samouprava i Savez Hrvata u Mađarskoj, ali je ulogu domaćina imala podravska regija koja se pobrinula za svečani program Dana. Druženje je održano u Hrvatskom kulturnom i sportskom centru „Josip Gujaš Džuretin“.

Podravec Jozo Solga, rođen u Martincima, odlučio je ugostiti te marne i drage ljude koji su, ne žaleći ni vremena ni truda, sudjelovali na probama i u priprema-

ma na kojima je uvježban spomenuti program pod vodstvom Vesne Velin, koja je osmislila program te sastavila ko-reografiju i scenografiju. Ona je nazočne pozdravila i pročitala pismo predsjednika HDS-a Ivana Gugana. Predsjednik je zahvalio njoj i svim sudionicima programa. Jozo Solga također je uputio riječi zahvale nazočnima. Slijedilo je nevezano druženje uz izvrsne tamburaše i bogat podravski stol.

BPB

Poklon za najmlađe

Samouprava sela Martinca brine se za svoje najmlađe stanovnike. Zato je zamolila svetog Nikolu da ne zaboravi martinačku djecu do 14. godine starosti. I tako je došao sveti Nikola s punom vrećom darova i razdijelio više od šezdeset vrećica poklona. Djeca su bila radosna, a i samouprava je sretna što je i ove godine mogla pomoći svetom Nikoli napuniti torbu s darovima.

BPB

Mala stranica

NATJEČAJ „CROATIADA 2023.“

Hrvatska državna samouprava raspisuje **NAGRADNI LIKOVNI NATJEČAJ** za djecu vrtičke dobi i za učenike osnovnih i srednjih škola u Mađarskoj na temu

„Što je sreća za mene“

Ovim likovnim natječajem potiče se kreativnost učenika i poziva se na proučavanje i propitivanje osobnih, razrednih/školskih te zavičajnih identiteta kako bi se doprinijelo dobrobiti i napretku naše hrvatske zajednice:

- nova/stara prijateljstva
- znanje
- obitelj
- posjet/putovanje u matičnu domovinu
- važne osobe u hrvatskoj zajednici u Mađarskoj
- kulturna i prirodna baština
- prošlost
- što nas sve povezuje kao (razrednu) zajednicu
- kakav je naš zavičaj itd.

Uvjeti za prijavu na likovni natječaj

Sliku izradite na papiru formata A4 ili A3 te uz nju priložite i opis crteža (predstavite svoj crtež u 5 do 10 rečenica). Ako nema opisa, prijava je nevažeća. Tehnika izrade likovnih radova nije zadana – možete upotrijebiti kombiniranu tehniku, kolaž, tuš, flo-master, akvarel...

Upute za slanje radova

Svaki rad na poleđini mora sadržavati sljedeće podatke:

- ime i prezime autora (na mađarskom i hrvatskom jeziku)
- razred učenika ili dob vrtičke djece
- naslov crteža
- naziv i adresu ustanove
- ime i podatke za kontakt nastavnika ili odgojitelja (e-adresu, broj telefona).

Radovi se bez navedenih podataka neće prihvatiti.

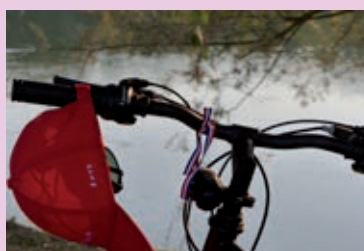
Sve pristigle radove vrednovat će umjetnica Estera Šarkić. Odluka o dodjeli nagrada bit će objavljena na mrežnim stranicama Hrvatske državne samouprave.

Od pristiglih radova pripremit će se izložba i najbolji će radovi biti objavljeni u dječjem kalendaru 2024.

Radovi se mogu dostaviti isključivo poštom do **31. siječnja 2023.** na adresu: Országos Horvát Önkormányzat (Ul. Bíró Lajos 24, 1089, Budapest).

Sudionici natječaja sa slanjem radova daju pravo da se crteži objave u zidnom kalendaru i na mrežnim stranicama HDS-a te su suglasni s daljnjom uporabom radova.

Za sve dodatne informacije možete se javiti telefonom na +36 1 303 6094 ili e-poštom na adresu hds@horvatok.hu.

Prisjećanje na Katarinu Zrinsku u Serdahelu

Hrvatska osnovna škola „Katarina Zrinski“ u Serdahelu priređuje Dan Katarine Zrinske od 1999. godine, nakon što je zgrada ustanove rekonstruirana i nakon što je preuzela ime te hrvatske spisateljice. Od te godine obilježava se Dan Katarine Zrinske oko datuma njezine smrti (16. studenoga 1673.), a ove godine održan je 18. studenoga. Na priredbi su ovaj put sudjelovale i studentice sa Sveučilišta iz Zadra sa svojom profesoricom dr. sc. Smiljanom Zrilić. U prijepodnevnim satima održan je kviz pod naslovom „Poznajesh li obitelj Zrinski?“, a u poslijepodnevnim satima uz prigodnu svečanost položeni su vijenci ispred spomen-ploče te je održana prisega prvašića kako bi i oni službeno postali članovi školske zajednice.

Povijest Međimurja i Pomurja u prošlosti bila je povezana uz obitelj Zrinskih, njihova djela sačuvala su se i u legendama, a nema sela u kojem ne stoji ulica Nikole Zrinskog, bilo sigetskog ili čakovečkog junaka. U Serdahelu se trg na kojem se nalazi ured Sela, dječji vrtić i osnovna škola također naziva Trgom Nikole Zrinskog. Pokojni drvorezbar Martin Varga izradio je bistu od drva koja i danas čuva spomen na sigetskog junaka. Nastavničko vijeće serdahelske škole odlučilo je da se škola nazove po Ani Katarini Frankopan Zrinski. Naime, u školi se predaje hrvatski jezik i njeguje hrvatska kultura, a Ana Katarina kao supruga bana Petra Zrinskog oduvijek je stajala uz muža, pomagala njegovoj borbi za slobodu naroda. Serdahelska škola posvećuje posebnu po-

Tamburaški sastav serdahelske škole

zornost njegovanju spomena Zrinskih u višim razredima gdje se već uči povijest, a i na satovima Narodopisa naglašava se njihov značaj u povezivanju dvaju naroda i kultura. Spomen-program Dana Katarine Zrinske započeo je mađarskom i hrvatskom himnom, a zatim je uvedena zastava škole. Učenici osmog razreda

Spomen-program učenika osmog razreda

zornost njegovanju spomena Zrinskih u višim razredima gdje se već uči povijest, a i na satovima Narodopisa naglašava se njihov značaj u povezivanju dvaju naroda i kultura. Spomen-program Dana Katarine Zrinske započeo je mađarskom i hrvatskom himnom, a zatim je uvedena zastava škole. Učenici osmog razreda

Polaganje vijenaca

gaj jezika Katica Lukač Brodač i Zorica Prosenjak Matola (ujedno ravnateljica Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“). Učiteljica Zlata Hederić održala je kviz za učenike viših razreda u kojem su bila pitanja, križaljke, slagalice o povijesti Zrinskih. Jedan od najljepših trenutaka priredbe bila je prisega prvoškolaca, koji ponavljanjem teksta prisega na mađarskom i hrvatskom jeziku i službeno postaju učenici serdahelske osnovne škole.

Slijedilo je polaganje vijenaca na spomenik Katarine Zrinske uz glazbenu pratnju tamburaša ustanove. Vijenac je položio i ravnatelj Obrazovnog okruga Velike Kaniže Ferenc Magyar s ravnateljem serdahelske škole Zsoltom Trojkom, zatim načelnica Sela Viktorija Havasi te predstavnici pojedinih razreda i raznih organizacija. Budući da se upravo na taj dan u Hrvatskoj obilježavao Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata, studentice sa Sveučilišta iz Zadra pripremile su kratko prisjećanje te su zapalile svijeće u spomen na poginule branitelje.

Beta

Prisega prvaša

Treta svića

Adventsko vrime pripravljanje je na dolazak maloga Jezusa, našega Spasitelja. Uz svakodnevne glasne vijesti išćemo si tišinu, mir, radost, veselje med svojimi najbližnji. Nevjerojatno male stvari činu nas srićnim, zadovoljnim. Jedan osmijeh, jedan pogled, jedan zagrljaj, jedna rič, jedno pitanje, jedan poziv ulipšavaju nam minute, ure, dane. Duševni mir najdemo si u samoći molitve, najti si ga moremo u krugu svoje familije i u društvenoj mriži izabranoj po svojoj volji. Hrvatsko društvo Unde ulipšalo nam je 10. decembra dočekanje Božića. Kulturne grupe sela bo-

Upaljena je i treta svića

Dičja grupa i peljačica Nikolett Gati

Tamburaška grupa pod vodstvom Djurdjice Balogh

žićnima jačkama, pjesmicama i starimi običaji upeljale su sve nas u jedno čarobno čekanje. Dičji glasi, žensko pjevanje, žice tambure nosili su nas na valu muzike u radost i duševni mir. Tamburaška grupa pod peljanjem Djurdjice Balogh već 37 ljet dugo služi svoje selo i hrvatsku kulturu, nikada nepozabljeno na osnivače grupe Djuru Balogha i Franju Krizmanića. ŽVS „Biseri“ pod vodstvom Sabine Balogh od 2010. ljeta drži si zadatkom – pomoću klapskoga jačenja – čuvati hrvatski jezik i običajev. Dičju grupu od 2016. ljeta pelja Nikolett Gati, dvadesetpetimi poadjaju na probe da se upoznavaju s hrvatskim tanci i običajji, da dišu u sebe veselje druženja, lipotu hrvatskoga korenja. „Jačke i jačenje lijek su u ovom teškom svitu“ geslo je pjevačkoga zbora iz susjedne Žire. Kroz slušanju njihovoga repertoara ćutili smo ov osjećaj. Nažgala se je treta svića na adventskom vijencu, sijali su nam radost i veselje u prepunoj crikvi sv. Martina u Undi. Druženja, kontakti i razgovori pred crikvom uz zakipljeno vino i kolače još su se dugo ćuli u mračnoj noći.

Marija Fülöp Huljev

KERESTUR / DONJA DUBRAVA – Sredinom studenoga načelnik Kerestura Róbert Polgár posjetio je načelnika Općine Donja Dubrava Marijana Vargu kako bi razgovarali o zajedničkim projektima. Među ostalim tema je bila i mogućnost uspostave skele na rijeci Muri koja bi mogla prometovati nakon ulaska Republike Hrvatske u šengenski prostor. Skela koja je u vlasništvu Općine Donja Dubrava ponajprije bi se upotrebljavala za turističke svrhe.

SERDAHEL – Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ prije godinu dana utemeljila je Tamburaški sastav „Pomurske žice“, čiji su članovi srednjoškolci i studenti. Sastav broji 10 članova. Samouprava je prošle godine kupila tri glazbala kako bi članovi mogli i kod kuće vježbati sviranje tamburice, a ove jeseni još dva glazbala – jednu bisernicu i jedan brač. Osim toga, samouprava je dala popraviti kontru mjesne osnovne škole, za što je trebalo 400 000 forinti.

HARKANJ – Hrvatska samouprava Harkanja u blagovao-nici harkanjske Osnovne i glazbene škole „Pál Kitaibel“ 7. prosinca održala je zakonom obvezujuću godišnju javnu tribinu. Na tribinu se odazvao lijep broj zainteresiranih, a među ostalima nazočio je i konzul savjetnik Neven Marčić, dogradonačelnica Harkanja Éva Dávid Hosszú, dekan župnik Ladislav Ronta i ostali. Na čelu petočlanog zastupničkog tijela Hrvata grada Harkanja predsjednica je Žuža Gregeš, koja je podnijela iscrpno izvješće o radu i financijsko izvješće. Proračun u 2022. godini iznosi 4 620 000 Ft. On se temelji na državnoj potpori za zadatke od 1 980 000 Ft, državnoj potpori za djelovanje od 1 040 000 Ft, potpori dobivenoj na natječajima Fonda „Gábor Bethlen“ u iznosu od 1 200 000 Ft, potpori dobivenoj od Hrvatske samouprave Baranjske županije od 400 000 Ft. Hrvatska samouprava Harkanja svoje djelovanje ostvaruje na trima važnim poljima: kulturni život i očuvanje tradicije, obrazovanje i vjerski život.

PEČUH / OSIJEK – Kako doznaje Hrvatski glasnik, na inicijativu generalnog konzula Drage Horvata te u skladu s dogovorom o suradnji Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera iz Osijeka i Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža” u auli tog školskog centra u Pečuhu 29. studenog održano je predstavljanje osječkog sveučilišta za polaznike gimnazijskih razreda. Pozdravnim govorom obratila se ravnateljica Janja Živković Mandić, a informacije o Sveučilištu iznio je prorektor za međuinstitucijsku suradnju Robert Raponja. Prezentaciju je održala prorektorica za nastavu i studente Loretana Farkaš prezentirajući razne mogućnosti na osječkom sveučilištu – na jednom od 13 fakulteta, četiri odjela i jednoj akademiji te kampusu za 1500 studenata. Posebno se osvrnula na kvote za Hrvate izvan Republike Hrvatske koji žele studirati u Hrvatskoj, a koje su osigurane u suradnji sa Središnjim državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske. (Izvor: Generalni konzulat RH)

Suradnja škola

U Zagrebu su od 14. do 17. studenoga boravili učenici 7. i 11. razreda Hrvatske škole Miroslava Krleže iz Pečuha. Pečuška škola surađuje sa zagrebačkom Osnovnom školom Miroslava Krleže već više od tri desetljeća, kao i sa zagrebačkom IV. gimnazijom. Nakon tri godine stanke zbog pandemije koronavirusne bolesti učenici pečuške škole bili su gosti u zagrebačkim školama. Tako je 21 učenik 11. razreda sa svojom razrednicom Janjom Siklosi bio smješten u obiteljima učenika IV. gimnazije, mahom maturanata, a manji broj učenika u obiteljima učenika trećih razreda. Gosti su im osmislili druženje uz službeni program, odnosno sudjelovanje na nastavi kako bi učenici iz Pečuha osjetili dašak onoga što se događa u školama u Hrvatskoj i kako se tamo odvijaju obrazovni sati. Naravno, nije izostalo ni razgledavanje Zagreba, a posjetili su i Muzej iluzija. Za gimnazijalce organiziran je i izlet u Krapinu, gdje su posjetili Muzej krapinskih neandertalaca, a potom i izlet u Varaždin.

Diskografska kuća „Croatia Records” iz Zagreba objavila CD s 14 izabranih djela hrvatskog skladatelja Josipa Andrića

Josip Andrić (1894. – 1967.) bio je hrvatski skladatelj, glazbeni teoretičar i kritičar, etnomuzikolog, publicist, književnik, jezikoslovac, prevoditelj, putopisac, dugogodišnji urednik brojnih hrvatskih tiskovina. Podrijetlom je iz Bukina u Bačkoj. Među ostalim bio je predsjednik i glavni dirigent Hrvatskog tamburaškog saveza, a skladao je više od 500 djela: od opera, baleta, suita, sonatina, simfonijskih plesova, simfonijeta, kantata pa sve do popijevaka, vokalnih kompozicija, crkvenih i tamburaških skladbi te kola. Posebnu pozornost Andrić je posvećivao umjetničkoj promociji tamburaške glazbe i tambure kao instrumenta, maštajući o tamburaškoj filharmoniji i napisavši više izvornih djela namijenjenih tom instrumentu nego itko prije njega. Dio Andrićeva opusa na novom CD-u izveli su Ana Orić, Ana Ticić Bušić i „Tambura quintet”, a skladbe „Suton”, „Kupi, diko, ciglice”, „Oči moje”, „U bašči procvati orasi”, „Djevojačko sanje” i „Žetelačko kolo” nakon dugo godina ponovno su snimljene kako bi obnovile sjećanja na jedno od doajena hrvatske tamburaške glazbe, donosi tjednik Hrvatska riječ.

Kalendar tradicionalnih prela i balova u Bačkoj 2023.

7. siječnja	BAŠKUT, Bunjevačko prelo, Orkestar „Zabavna industrija”
14. siječnja	ČAVOLJ, Bunjevačko prelo, TS „Bačka”
21. siječnja	BIKIĆ, Bunjevačko prelo, Orkestar „Zabavna industrija” SENTIVAN, Bunjevačko prelo, Orkestar „Čabar”
28. siječnja	BAJA, Bunjevačko prelo, Orkestar „Čabar” i zvijezde večeri DUŠNOK, Racko prelo, Orkestar „Zabavna industrija”
4. veljače	ALJMAŠ, Bunjevačko prelo, Orkestar „Baranja” GARA, Bunjevačko prelo, TS „Bačka” KALAČA, Racko prelo SANTOVO, Marindanski šokački bal, Orkestar „Bereški tamburaši”
11. veljače	BAČIN, Racko prelo, Orkestar „Selo” VANCAGA – BAJA, Bunjevačko prelo, Orkestar „Čabar” i „Zabavna industrija”
25. veljače	ČIKERIJA, Bunjevačko prelo
4. ožujka	GARA, Muško prelo, Orkestar „Bačka”
25. ožujka	KAĆMAR, Bunjevačko prelo, Orkestar „Baranja”